

การสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี*

CREATING ARTISTIC SPACES AND PRESERVATION MODELS OF BANANA STALK CARVING IN PHETCHABURI PROVINCE

พระครูวัชรสุวรรณาทธ (ลูกชุบ เกตุเขียว)¹, พระสุชินนะ อนินฺจโต (พรหมนิล)²
และ พระวรพงศ์ ธมฺมวโส (สีชาวงศ์)³

Phra Khru Watcharasuwanathorn (Lukchup Ketkhiw)¹, Phra Suchinna Aninjito (Phrommanil)²
and Phra Woraphong Thammavangso (Seechaowong)³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University , Thailand

Corresponding Author's Email: thipprajongmali@gmail.com

วันที่รับบทความ : 7 มิถุนายน 2568; วันที่แก้ไขบทความ 12 มิถุนายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ : 14 มิถุนายน 2568

Received 7 June 2025; Revised 12 June 2025; Accepted 14 June 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาบริบท สภาวะทั่วไป ความรู้ ภูมิปัญญาศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี (2) เพื่อศึกษาองค์ความรู้พัฒนากระบวนการ ส่งเสริมรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี (3) เพื่อพัฒนาการสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เริ่มจากการศึกษาแนวคิดศิลปกรรมและแนวคิดศิลปกรรม ข้อมูลเกี่ยวกับการแทงหยวกของ จังหวัดเพชรบุรี โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับสกุลช่างเมืองเพชร

Citation:



* พระครูวัชรสุวรรณาทธ (ลูกชุบ เกตุเขียว), พระสุชินนะ อนินฺจโต (พรหมนิล) และ พระวรพงศ์ ธมฺมวโส (สีชาวงศ์). (2568). การสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี.

วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 3(4), 681-703.

Phra Khru Watcharasuwanathorn (Lukchup Ketkhiw), Phra Suchinna Aninjito (Phrommanil)
and Phra Woraphong Thammavangso (Seechaowong). (2025). Creating Artistic Spaces And Preservation
Models Of Banana Stalk Carving In Phetchaburi Province.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 3(4), 681-703.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

จากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงเอกลักษณ์และการแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนานวัตกรรมและการแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรีและวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงถึงการแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรี พร้อมทั้งรับฟังข้อเสนอแนะในด้านต่าง ๆ แล้วทำการสรุปวิเคราะห์ผลที่ได้ ไปทำการประเมินความเหมาะสมเพื่อปรับปรุงนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า

1) ความรู้เกี่ยวกับการแทงหยวกของเพชรบุรีจากการศึกษาพบว่า ศิลปะการแทงหยวกของสกุลช่างเมืองเพชรบุรีไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มมาจากในสมัยใด แต่ในความคิดของช่างแทงหยวกนั้น การแทงหยวกน่าจะเกิดขึ้นมาก่อนสมัยอยุธยา มีจดหมายเหตุกรุงศรีบันทึไว้ว่ามีการนำงานแทงหยวกมาประดับในงานจิตกาธานของเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน หรือขุนนางข้าราชการทหารระดับสูง โดยศิลปะการแทงหยวกของสกุลช่างเมืองเพชรบุรีนั้น เกิดจากการผสมผสานระหว่างศิลปะสมัยอยุธยา ช่างชาวจีนโพ้นทะเล เนื่องจากสมัยก่อนเมืองเพชรบุรีเป็นเมืองหน้าด่าน มีการติดต่อค้าขายจึงเป็นแหล่งรับวัฒนธรรมเห็นได้จากวัดวาอารามที่เป็นแหล่งรวบรวมศิลปะแขนงต่าง ๆ อีกทั้ง วัดยังเป็นแหล่งเรียนรู้โดยมี พระสงฆ์เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ดังนั้น ศิลปะจะอยู่ตามคุ้มวัดต่าง ๆ ลูกศิษย์วัดได้รับความรู้ทางด้าน ศิลปะ และกลายมาเป็นช่างในปัจจุบัน มีการผสมผสานต่อยอดกับศิลปะรัตนโกสินทร์ กลายเป็นศิลปะที่มีรูปแบบเฉพาะเป็นอัตลักษณ์ของสกุลช่างเมืองเพชรบุรี

2) ศิลปะการแทงหยวกของสกุลช่างเพชรบุรีช่างแทงหยวกเมืองเพชรบุรี ถือได้ว่าเป็นช่างที่มีความชำนาญในด้านศิลปะหลายแขนงในการทำงานบางครั้ง สามารถประดิษฐ์ลวดลายขึ้นมาใหม่โดยมีการประยุกต์จากศิลปะแขนงอื่น นอกจากลวดลายพื้นฐานของการแทงหยวกสมัยโบราณการแทงหยวกจะใช้ลวดลายไทยพื้นฐาน เช่น ลายกนก ลายพินหนึ่ง ลายพินสาม ลายพินห้า เป็นต้น และนอกจากนี้ช่างแทงหยวกยังมีการ นำเอกลักษณ์รูปแบบจากธรรมชาติ มาดัดแปลงให้เกิดเป็นลวดลายที่วิจิตรบรรจงจึงเกิดเป็นลายประยุกต์ เช่น ลายกระจังรวน ลายกระจังปฏิญาณ ลายกนกใบเทศ ลายสาหร่าย และยังมีลายหน้า กระดานต่าง ๆ เช่น ลายหน้ากระดานกนกเปลว ลายหน้ากระดานร้อยรัก เป็นต้น และยังการใช้เทคนิคพิเศษ คือการแรกลาย โดยใช้มิดกรีดที่หยวกให้เป็นลายแล้วจึงนำปากกาเคมีสีวาดทับลงในเส้นที่ถูกร่างไว้ ก็จะทำให้ลายมีมิติมากขึ้นโดยเครื่องมือของการแทงหยวกจะประกอบไปด้วยมิดแทงหยวก ส่วนที่เป็นใบมิดยาว ประมาณ ๕-๘ เซนติเมตร กว้างประมาณ 5 มิลลิเมตร มิดทำคร้ว ใช้ในการตัดแต่งหยวกให้สวยงาม ดอก ทำมาจากไม้ไผ่ เหลาให้ติดผิว เพื่อให้เกิดความเหนียว ใช้ยึดตรึงในการประกอบหยวก ไม้เสียบ ก็เช่นเดียวกัน คือใช้ในการประกอบหยวกในส่วนฝักผลไม้ มีการ

นำมาแกะสลักให้ เกิดเป็นรูปและเป็นลวดลายสวยงาม นำไปประดับตกแต่งที่เชิงตะกอน กระจกสีอังกฤใช้เป็นพื้นเพื่อให้เห็นเป็นลวดลายที่สวยงามมากขึ้นและหยวกกล้วย นิยมใช้กล้วยตานี เพราะเป็น กล้วยที่มีความละเอียดรังผึ้งมาก สามารถเก็บน้ำได้มาก ทำให้เหี่ยวช้า เวลาตัดจะไม่มีโยกล้วยและเวลาเหี่ยวกาบจะแห้งเป็นสีเหลืองทองสวยงาม สมัยก่อนศิลปะการแทงหยวกจะนิยมใช้ในงานศพและงานโกนจุก แต่ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติและมีการประยุกต์ศิลปะการแทงหยวกให้ใช้กับงานได้หลากหลายขึ้น เช่นงานแต่งงาน การใช้ประดับในพิธี เช่น การประดิษฐ์เป็นโคมไฟ ฯลฯ

3) รูปแบบและลวดลายศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ลวดลายดั้งเดิมของการแทงหยวกนั้นยังคงใช้ลายไทยโบราณเป็นหลัก เช่น ลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม ลายพื้นห้า ลายน่องสิงห์ ลายหน้ากระดาน ลายเสา และลายกระจัง โดยการประยุกต์ลวดลายใหม่ ๆ โดยอิงจากลายไทยดั้งเดิมและแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ เช่น ลายกระจังรวน ลายกระจังปฏิญาณ ลายก้นใบเทศ และลายสาหร่าย เทคนิคการประกอบลาย มีการประกอบลายใน 3 ลักษณะหลัก 1. ลายพื้นสามกับลายพื้นสาม 2. ลายพื้นสามกับลายพื้นห้า และ 3. ลายพื้นห้ากับลายพื้นห้า โดยเน้นการเลื่อมลายให้เกิดมิติมีการแร่สอดใส่ในลายพื้นห้า เพื่อเพิ่มความสวยงามและมิติความหลากหลายของลวดลาย ช่างแทงหยวกมักออกแบบลวดลายให้มีความวิจิตรพิสดาร เพื่อแสดงฝีมือและประกวดประชันกัน มีการนำลวดลายจากธรรมชาติ สัตว์หิมพานต์ มังกร ปลา นก ผีเสื้อ ลายตลก ตัวอักษร สัตว์ที่เป็นปีเกิด และสัญลักษณ์ของผู้วายชนม์มาใช้ วัสดุอุปกรณ์และกระบวนการหยวกกล้วย นิยมใช้กล้วยตานีที่ยังไม่ออกเครือ เนื่องจากมีเนื้อนุ่ม ชุ่มน้ำ และสีสวยงามมีพิธีขอขมาต้นกล้วยก่อนตัด และการเตรียมหยวกอย่างพิถีพิถันเพื่อรักษาความสด อุปกรณ์ มีดแทงหยวกที่ช่างทำเอง ตอก มีดทำครัว ไม่เสียปลุกขึ้น สีส้มอาหาร เชิงตะกอน ผักผลไม้สำหรับแกะสลัก กระจกสี พิธีไหว้ครูก่อนเริ่มงาน ช่างแทงหยวกจะทำพิธีไหว้ครูเพื่อบูชาครูช่างและเครื่องมือ วิธีการแทงหยวกต้องอาศัยความชำนาญและความแม่นยำในการจับมีดและการลงมีดมีการฉลุลายพื้นฐาน เช่น ลายพื้นหนึ่ง ลายพื้นสาม และลายพื้นห้า ก่อนไปสู่ลายที่ซับซ้อน เช่น ลายหน้ากระดานและลายเสามีการแร่ลายเพื่อเพิ่มความชัดเจนและรายละเอียด เอกลักษณะของศิลปะการแทงหยวกเพชรบุรีสืบทอดจากอยุธยา มีลักษณะเด่นที่สืบทอดมาจากสมัยอยุธยาตอนปลาย และพัฒนาเป็นรูปแบบเฉพาะของเมืองเพชรบุรีภูมิปัญญาท้องถิ่นสะท้อนถึงศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของครูช่างการแทงหยวกแบบต้นสดโดดเด่นในการแทงหยวกด้วยมือเปล่า โดยไม่ใช้การลอก

ลายหรือทาบลายความชำนาญของช่างสิบหมู่ช่างแทงหยวกมีความชำนาญในศิลปะหลายแขนง และสามารถประยุกต์ศิลปะแขนงอื่นมาสร้างสรรค์ลวดลายใหม่ ๆ ศิลปะการแทงหยวกของ จังหวัดเพชรบุรีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีการสืบทอดภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่น และยังคงมีการพัฒนาและประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย

คำสำคัญ: เสริมสร้าง, เอกลักษณ์, นวัตกรรม, สกุลช่างแทงหยวกเมืองเพชรบุรี

Abstract

This study aims to (1) study the context, survey, general conditions, knowledge, wisdom of the art of palm leaf carving in Phetchaburi Province, (2) study the knowledge to develop the process of promoting the conservation model of palm leaf carving in Phetchaburi Province, (3) to develop the creation of a palm leaf carving art area in Phetchaburi Province.

This research article is a qualitative research study, starting from the study of the concept of art and the concept of art, information about palm leaf carving in Phetchaburi Province by studying documents, textbooks, research related to the Phetchaburi craftsmen's school. Then, interviews were conducted with relevant persons to learn about the identity and palm leaf carving of Phetchaburi Province in order to develop innovation and palm leaf carving in Phetchaburi Province and analyze changes in palm leaf carving in Phetchaburi Province, as well as listen to suggestions in various aspects and summarize and analyze the results to evaluate the appropriateness for further improvement and presentation.

Keywords: Enhance, Identity, Innovation, Phetchaburi's Taengyok Family

บทนำ

สกุลช่างเพชรบุรีสกุลช่างที่มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน อันเนื่องมาจากเป็นสกุลช่างที่เกิดขึ้นในจังหวัดเพชรบุรีเมืองลูกหลวงสมัยอยุธยาที่มีความใกล้ชิดกับราชธานีเป็นอันมาก

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้สกุลช่างเพชรบุรีได้รับอิทธิพลทางด้านศิลปะทุกแขนงมาจากกรุงศรีอยุธยา จนมีความรุ่งเรือง และเป็นที่ยอมรับยกย่องทางด้านงานศิลปกรรมอย่างต่อเนื่อง

ในอดีตก็มีการใช้สิ่งประดิษฐ์จากต้นกล้วย และใบกล้วยในงานพิธีกรรม เช่น งานโกนจุก การ ประดับซุ้มและที่สำคัญที่สุดใช้ประดับเชิงตะกอนงาน เเผศพซึ่งจะเห็นได้จากการนำกาบกล้วยมาประดิษฐ์ แกะสลักลวดลายประดับซุ้มและเชิงตะกอน นั่นก็คือ ศิลปะงานแทงหยวก ตามการให้ความหมายของ ราชบัณฑิตยสถาน (2542) “การแทงหยวก” หมายถึง สลักกาบกล้วยให้เป็นลวดลายประดับเชิงตะกอนในการเผาศพ เป็นการนำเอากาบกล้วยมาทำให้เป็น ลวดลายต่าง ๆ โดยใช้วิธีแทงด้วยมีดแทงหยวกใช้ สำหรับงานประดับตกแต่งที่เป็นการชั่วคราว ตัวอย่าง เช่น ประดับเบญจารัตนน้ำ ประดับร้านม้าเผาศพ ประดับจิตกาธาน ในท้องที่จังหวัดเพชรบุรีมีพื้นที่ส่วนหนึ่ง ติดต่อกับเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร (จังหวัดธนบุรี เดิม) มีการปลูกกล้วยหรือมีต้นกล้วยขึ้นเองตาม ธรรมชาติมากมาย เนื่องจากเป็นที่ลุ่ม มีคูคลองหลายสายทำให้ในอดีตศิลปะงานแทงหยวกของจังหวัด เพชรบุรีมีชื่อเสียงไม่แพ้ท้องที่อื่นใด มีช่างแทงหยวก หลายสกุลทั้งที่เป็นช่างฝีมือของท้องถิ่นและได้รับ อิทธิพลจากพื้นที่ใกล้เคียงในลุ่มน้ำเดียวกัน เช่น ช่าง สกุลวัดจำปา เขตตลิ่งชัน มีผู้พยายามรวบรวมศิลปะ งานแทงหยวกและสกุลช่างแทงหยวกไว้หลายท้องที่ แต่ในเขตจังหวัดเพชรบุรีและชุมชนใกล้เคียงยังไม่พบงานวิจัยหรือหนังสือเล่มที่กล่าวถึงศิลปะงานแทงหยวกและการถ่ายทอดงานแทงหยวก อีกทั้งเยาวชน ในสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรีแทบจะไม่มีใครรู้จักศิลปะดังกล่าวนี้ มีผลให้ศิลปะงานแทงหยวกใกล้จะ สูญหายไปตามครูช่างแทงหยวกซึ่งนับวันจะหาผู้รู้ได้ยากและเหลือการสืบทอดศิลปะงานแทงหยวกอยู่ไม่มากนักในจังหวัดเพชรบุรี นี่จึงเป็นสาเหตุที่มาแห่งการ วิจัยเรื่องการสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี เพื่อเก็บข้อมูล วิธีการประดิษฐ์ และลวดลายงานแทงหยวก รวมทั้ง การสร้างพื้นที่ศิลปะเพื่อถ่ายทอดกระตุ้นให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ ในจังหวัดเพชรบุรีและท้องที่ใกล้เคียง หันมาสนใจรับรู้และถ่ายทอดศิลปะงานแทงหยวกนี้ เพื่ออนุรักษ์ ศิลปะที่มีคุณค่านี้ไว้ให้อยู่คู่กับพิธีกรรมในสังคมไทย และอาจพัฒนาเป็นงานศิลปะแขนงใหม่ที่สร้างสรรค์ ขึ้นให้เป็นศิลปะที่มีคุณค่าของสังคมไทยต่อไป วัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นไปเพื่อศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี และเพื่อพัฒนากระบวนการส่งเสริมรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผลการศึกษา สามารถนำไปใช้เผยแพร่และสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี ให้แก่เยาวชนและคนรุ่นต่อไป และใช้เป็นรูปแบบในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดศิลปะและภูมิ

ปัญญาท้องถิ่น ของไทยแขนงอื่น ๆ ได้ เพื่อเป็นการช่วยให้ภูมิปัญญาเหล่านั้นยังคงดำรงอยู่ต่อไปได้ (อภัย นาคคง, 2533 : 1)

งานศิลปะทุกประเภทย่อมมีกรรมวิธีในการสร้างสรรค์เฉพาะตนตามความนิยมแต่ละยุคสมัย กรรมวิธีนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเทคนิคหรือความสร้างสรรค์ของช่างหรือสกุลช่างที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา ผลงานศิลปะแต่ละแห่งอาจเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่วิธีการกระทำหรือการสร้างสรรค์จะไม่ เหมือนกัน ตัวแปรที่สำคัญที่ทำให้ศิลปกรรมในแต่ละยุคสมัยมีความแตกต่างกันอาจเนื่องจาก วัสดุ อุปกรณ์และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นสำคัญ

ด้วยเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทแทนที่การผลิตด้วยแรงงานมนุษย์แบบเดิม ส่งผลให้สินค้าที่ ออกสู่ตลาดมีคุณภาพ รูปร่างลักษณะคล้ายคลึงกัน ผู้ผลิตจึงเกิดการตื่นตัวในการสร้างกลยุทธ์การผลิต ให้เกิดความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเพื่อสร้างความแตกต่างความน่าสนใจให้กับผลิตภัณฑ์ ภายใต้แนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีมาผนวกเข้ากับคุณลักษณะเด่นจาก พื้นฐานที่มีอยู่อันเกิดจากสิ่งแวดล้อม ทักษะ และศิลปวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นภูมิปัญญาอันเป็น รากฐานสำคัญในการพัฒนา และยกระดับคุณภาพผลิตภัณฑ์ อีกทั้งเป็นการสร้างมูลค่าจากคุณค่าทาง วัฒนธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค (วิไลรัตน์ ย้งรอด และ ศิริศักดิ์ คุ่มรักษา, 2547 : 3)

ศิลปวัฒนธรรมจึงถือเป็นทรัพยากรหนึ่งที่มีคุณค่า สามารถนำมาสร้างมูลค่าเพื่อตอบสนอง ความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันได้เป็นอย่างดีเพราะยิ่งความเจริญทางวัตถุของโลกก้าวหน้ามาก เพียงใดความต้องการในการแสดงออกถึงความเป็นมนุษย์จะยิ่งเพิ่มพูนขึ้น ซึ่งสิ่งที่จะแสดงออกถึง ความเป็นมนุษย์ได้ดีที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิตประจำวันคือ การบริโภคสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาหรือ ทักษะของมนุษย์ด้วยกันเอง (ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะจิติ, 2522 : 28-29)

การวิจัยเรื่องการสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี เน้นศึกษารูปแบบการอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรีและการพัฒนากระบวนการส่งเสริมรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำผลการศึกษามารวบรวมเป็นข้อมูล เพื่อการสร้างพื้นที่ศิลปะและการอนุรักษ์ทรัพยากรทางภูมิรัฐของท้องถิ่นที่มีอยู่ซึ่งถือเป็นต้นทุนทางชุมชน และยังเป็นแนวทางในการเชิดชูเกียรติช่างพื้นบ้านให้รู้จักและเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้การวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพ และยั่งยืน โดยผลการวิจัยนี้จะสามารถสร้างความเข้มแข็งและเป็นแนวทางทั้งทางด้านอนุรักษ์และยัง เป็นเครื่องสืบค้นให้กับชุมชน ช่าง

ตลอดจนผู้ประกอบการ ด้านการพัฒนาวัสดุและเทคนิค ซึ่งจะ สามารถผลักดันให้มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและแข่งขันได้ด้วยการ พัฒนาศักยภาพและคำนึงถึงความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และยกระดับการสร้างมูลค่าเพิ่มด้วยเทคโนโลยีและกระบวนการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สุนนท์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ, 2546 : 1)

ดังนั้นภูมิปัญญาอันเป็นองค์ความรู้สำคัญที่เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงการศึกษา หรือประยุกต์ใช้ได้ทั้งสิ้น แต่การศึกษาภูมิปัญญาเชิงช่าง มักเน้น ศึกษาเรื่องสุนทรียภาพทางความงามเป็นหลัก ยังขาดการศึกษาถึงภูมิปัญญาในเรื่องวัสดุและ เทคนิค ซึ่งอาจเป็นผลให้องค์ความรู้เชิงช่างด้านวัสดุและเทคนิคไทยโบราณสูญหายไป

การทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวกผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญๆ ดังนี้

1. ความหมายและการพัฒนาการของการแทงหยวก

“การแทงหยวก” หมายถึง กระบวนการแกะสลักลวดลายลงบนกาบกล้วยหรือหยวกกล้วย เพื่อนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในงานพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น งานบวช งานศพ งานบุญ ประเพณี โดยเฉพาะในภาคกลางตอนล่าง เช่น จังหวัดเพชรบุรี สุพรรณบุรี และนครปฐม (ภัทร วดี ทิพย์ลัดดา, 2561) การแทงหยวกเป็นศิลปะพื้นบ้านที่แสดงออกถึงความละเอียดอ่อน ความอดทน และความเชี่ยวชาญเชิงช่างในชุมชน

ในอดีต การแทงหยวกเป็นส่วนสำคัญของวิถีชีวิตชาวบ้าน โดยเฉพาะในงานบวชที่นิยมจัดขบวนแห่นาคอย่างยิ่งใหญ่ ซึ่งใช้หยวกแทงเป็นฉากประดับขบวนประตูละครและรถแห่ แต่เมื่อวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไป การใช้ศิลปะการแทงหยวกเริ่มลดน้อยลง และเสี่ยงต่อการสูญหาย (จรัสศรี สุขสุจริต, 2559)

2. การสร้างพื้นที่ศิลปะและพื้นที่ทางวัฒนธรรม

แนวคิด “พื้นที่ศิลปะ” หมายถึงพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ศิลปินหรือช่างพื้นบ้านสามารถสร้างสรรค์ผลงาน ถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนหรือสาธารณะ พื้นที่ดังกล่าวมีความสำคัญต่อการอนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้ท้องถิ่น โดยเฉพาะในบริบทของศิลปะ

พื้นที่บ้านที่มักไม่มีเวทีหรือโครงสร้างสนับสนุนอย่างเป็นระบบ (Throsby, 2001; ธนวัฒน์ สิ้นรัชตานันท์, 2562) สำหรับการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรีได้เริ่มต้นสร้างพื้นที่ศิลปะผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเปิดสอนแทงหยวกในโรงเรียน การจัดเวิร์กช็อปในงานวัด งานบุญ การแสดงผลงานในพิพิธภัณฑ์ และงานมหกรรมทางวัฒนธรรม (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี, 2564)

3. รูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวก

รูปแบบการอนุรักษ์สามารถจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบหลัก ได้แก่

3.1 การอนุรักษ์เชิงพิธีกรรม โดยยังคงใช้การแทงหยวกในงานบุญ งานบวช ซึ่งเป็นการอนุรักษ์ตามธรรมชาติผ่านวิถีชีวิต (ประเวศ วะสี, 2542)

3.2 การอนุรักษ์เชิงการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมฝึกอบรม ถ่ายทอดภูมิปัญญาให้กับเยาวชน เช่น โครงการ “ช่างแทงหยวกน้อย” ที่ดำเนินการในเขตเทศบาลเมืองเพชรบุรี

3.3 การอนุรักษ์เชิงสร้างสรรค์ โดยพัฒนาเทคนิคการแทงหยวกเพื่อให้สามารถจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ สื่อดิจิทัล และงานออกแบบร่วมสมัย เช่น การแทงหยวกเป็นลวดลายประดับในโรงแรม หรือผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเพื่อการท่องเที่ยว

4. ความเชื่อมโยงกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การสร้างพื้นที่ศิลปะเพื่อการอนุรักษ์การแทงหยวกในจังหวัดเพชรบุรีสะท้อนแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนผ่าน “ทุนวัฒนธรรม” ที่มีศักยภาพในการต่อยอดสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ สร้างอัตลักษณ์พื้นที่ และพัฒนาความภาคภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรม (UNESCO, 2003; สุนีย์ สินธุเดช, 2560)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทสภาพทั่วไป ความรู้และภูมิปัญญาศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการส่งเสริมรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อพัฒนาต่อยอดตลอดถึงการรักษาสถาปัตยกรรมการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จะทำการศึกษาการสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี โดยมีขอบเขตดังนี้

แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยเน้นศึกษาสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการส่งเสริมรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี โดยการสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย ครูช่างแทงหยวก เจ้าอาวาส เจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้เกี่ยวข้องกับศิลปะการแทงหยวก ของจังหวัดเพชรบุรีผู้เกี่ยวข้องกับศิลปะการแทงหยวก ของจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 20 รูป/คน

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี” เป็นการศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) คือ การวิจัยที่ใช้เทคนิคการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจาก การสัมภาษณ์เจ้าอาวาส ครูช่างงานแทงหยวก นักวิชาการ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทำการศึกษการสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี

2) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าการสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี จากเอกสารทางวิชาการ หนังสือบทความ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ ที่เกี่ยวข้อง

3) สรุปผลและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาทั้งเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยนำมาอธิบายโดยแยกออกเป็นบทต่าง ๆ ในลักษณะของการพรรณนาตามเนื้อหาสาระที่สำคัญและสรุปผลการวิจัยพร้อมข้อเสนอแนะ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องประกอบด้วย เจ้าอาวาส ครูช่างงานแทงหยวก นักวิชาการ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 20 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) และแบบบันทึกจากการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant Observation) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาข้อมูลชั้นปฐมภูมิ (Primary sources) ของศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก ศึกษาจากข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary sources) โดยศึกษาจากงานเขียนของนักวิชาการ ตลอดจนตำรา หนังสือ บทความ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการวิจัยเชิงปฏิบัติการโดยการสร้างพื้นที่ศิลปะและรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี รวมทั้งจัดการสนทนากลุ่มเพื่อสังเคราะห์ วิเคราะห์ผลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ดังนี้

- 1) เอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างไร
- 2) กระแสยุคโลกาภิวัตน์กับการเปลี่ยนแปลงในงานแทงหยวกเป็นอย่างไร
- 3) การพัฒนานวัตกรรมการแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างไร
- 4) การนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นกิจกรรมเสริม หลักสูตรหัตถศึกษาเป็นอย่างไร
- 5) วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรีอย่างไร
- 6) วิธีการอนุรักษ์การแทงหยวกและมีวิธีการเผยแพร่วิธีการอนุรักษ์การแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างไร

ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ส่งแนวทางในการสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือและแก้ไขในการสัมภาษณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยได้มีหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อเก็บข้อมูลตามวันเวลาที่ท่านเหล่านั้นสะดวกในการให้สัมภาษณ์ดังกล่าว

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานั้น ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Interview) และใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview) ซึ่งเป็นคำถามที่ได้จัดเตรียมไว้ โดยไม่ได้จัดเตรียมคำตอบไว้ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ล่วงหน้า แต่ได้เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ตอบและบรรยายลักษณะคำตอบได้อย่างละเอียด ขณะเดียวกันได้ใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์หลัก ในการเก็บและบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ทั้งนี้ลักษณะการสัมภาษณ์ ได้เตรียมคำถามไว้เป็นส่วน ๆ และดำเนินการ

สัมภาษณ์ไปตามลำดับ เพื่อให้ครอบคลุมทุกประเด็น ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. ดำเนินการขอหนังสือราชการจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อความถูกต้องและสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้ให้ข้อมูล
2. ส่งหนังสือราชการไปยังกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล พร้อมทั้งกำหนดวันและเวลาในการเข้าพบผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งแจ้งรายละเอียดอันประกอบไปด้วย วัน/เดือน/ปี เวลา และสถานที่ไปยังผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ
3. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2568 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2568
4. นำข้อมูลที่ได้มาศึกษาวิเคราะห์ถึงความเหมือนและความแตกต่างของผู้ให้ข้อมูลจากทั้ง 2 ชุมชน
5. สรุปข้อมูลทุกประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจากการสนทนากลุ่ม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สมบูรณ์ในลงบทที่ 4 เสร็จแล้วจึงสรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในบทที่ 5 เป็นอันเสร็จสิ้นกระบวนการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) การนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากเอกสารพิจารณาในเชิงตรรกะเป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยงความสอดคล้องของเนื้อหาทั้งหมดกับแนวคิด ทฤษฎีและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามกลุ่มข้อมูล (Content Analysis) ทางการศึกษาที่ทำการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ ประเด็นสำคัญที่วิเคราะห์ คือ 1) เอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี 2) การส่งเสริมอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะการแทงหยวก 3) คุณค่าของประเพณีวัฒนธรรมเดิมของสังคมจังหวัดเพชรบุรี 4) การนำความรู้ด้านศิลปะการแทงหยวกไปประกอบอาชีพเสริม 5) การนำศิลปะการแทงหยวกจัดทำเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร 6) การสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรีเป็นอย่างไรและวิเคราะห์เอกลักษณ์ของศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี โดยการนำเสนอเป็นความเรียง การนำเสนอข้อมูล โครงสร้าง แผนภาพ การบรรยาย ภาพประกอบเอกสาร และลายการแทงหยวก มีการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวก ของจังหวัดเพชรบุรี

การวิจัยเรื่อง “การสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Study) จากพระไตรปิฎก วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รายงานวิจัย ตำราทางวิชาการ วารสารและหนังสืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสัจยญาตา และการศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยทั้งหมด แล้วนำข้อมูลมาสังเคราะห์ผล และสรุปผลการศึกษา

พื้นที่การวิจัยได้แก่ ตำบลท่าราบ และตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยมีเป้าหมายคือเจ้าอาวาส ครูช่างงานศิลปะแทงหยวก นักวิชาการ หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 20 รูป/คน โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เป็นการพูดคุยสนทนาในตั้งประเด็นคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่มุ่งศึกษาเกี่ยวของมากที่สุด เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์คำตอบที่เป็นไปได้ต่อการการสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวกจังหวัดเพชรบุรีได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ผลการวิจัย

1) ศึกษาบริบท สํารวจ สภาพทั่วไป ความรู้ ภูมิปัญญาศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ศิลปะการแทงหยวกของสกุลช่างเมืองเพชรบุรี มิใช่เพียงงานฝีมือ แต่เป็น “มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม” ที่สะท้อนทั้งวิถีชีวิต ความเชื่อ และอัตลักษณ์ท้องถิ่น การสร้างพื้นที่เรียนรู้ การบูรณาการเข้าในระบบการศึกษา และการอนุรักษ์เชิงสร้างสรรค์จึงเป็นแนวทางสำคัญในการสืบสานภูมิปัญญานี้ให้คงอยู่ในสังคมร่วมสมัย

2) ศึกษาองค์ความรู้พัฒนากระบวนการส่งเสริมรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ในอดีตการถ่ายทอดวิชาความรู้ในการแทงหยวกมักจำกัดอยู่ในกลุ่มช่างแต่ละสกุลหรือจากครูสู่ลูกศิษย์ใกล้ชิด บางครั้งมีการหวงวิชา ทำให้การสืบทอดเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีความตระหนักถึงสำคัญของการเผยแพร่และสืบทอดความรู้มากขึ้น จึงมีการเปิดสอนและอบรมในสถานศึกษาต่าง ๆ งานแสดงวัฒนธรรม และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการอนุรักษ์ มีการใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, YouTube และ Tiktok รวมถึงสื่อโทรทัศน์ในการเผยแพร่องค์ความรู้ นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดในการสร้างเครือข่ายช่างแทงหยวก โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง รวมถึงการพัฒนาวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ

3) พัฒนาการสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี พบว่า จากการสร้างพื้นที่ศิลปะ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า พื้นที่ศิลปะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในศิลปะ ทำให้เกิดการใช้จ่ายในชุมชน ทั้งในส่วนของร้านค้า ร้านอาหาร และที่พัก เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ศิลปะช่วยเพิ่มเสน่ห์และจุดสนใจให้กับจังหวัดเพชรบุรีในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่หลากหลายและยั่งยืนมากขึ้น จึงเป็นการการอนุรักษ์และสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการสร้างพื้นที่ศิลปะมักมีส่วนในการนำเสนอและส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี เช่น งานแทงหยวก งานปูนปั้น และอื่น ๆ อีกทั้งยัง การสร้างพื้นที่สำหรับศิลปินในการแสดงออกและพัฒนาตนเอง พื้นที่ให้ศิลปะเป็นเวทีให้ศิลปินในท้องถิ่นได้แสดงผลงาน สร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน การมีพื้นที่ศิลปะที่น่าสนใจและมีคุณภาพช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในท้องถิ่นในมรดกทางวัฒนธรรมและศักยภาพทางศิลปะของตนเอง เพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โครงการสร้างพื้นที่ศิลปะมักเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ สร้างสรรค์ และดูแลรักษาพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

ผลการค้นพบจากการวิจัย

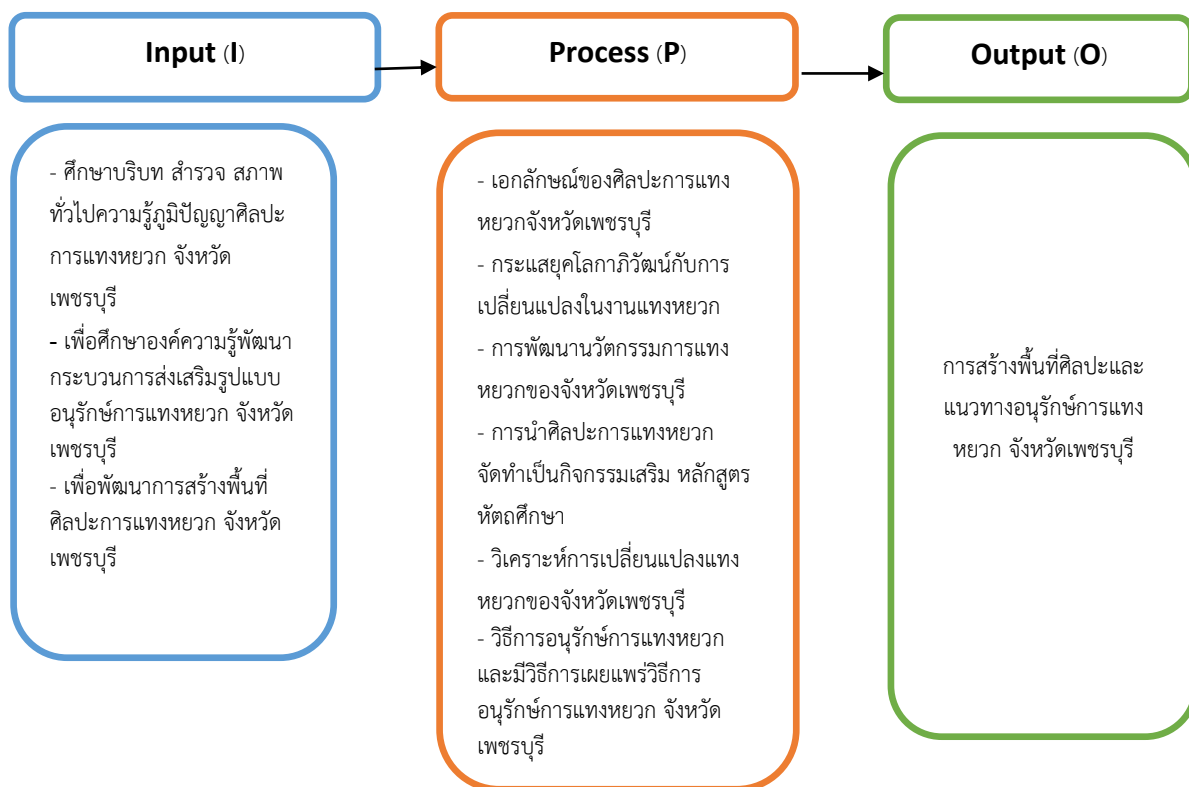
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แสดงทัศนะจากการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับวิธีการอนุรักษ์การแทงหยวกและมีวิธีการเผยแพร่วิธีการอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี ดังนี้

ในอดีต การถ่ายทอดวิชาความรู้มักจำกัดอยู่ในกลุ่มช่างแต่ละสกุล หรือถ่ายทอดจากครูสู่ลูกศิษย์ใกล้ชิดบางครั้งมีการทวงวิชา ทำให้การสืบทอดเป็นไปได้ยาก แต่ปัจจุบัน ช่างแทงหยวกหลายท่านตระหนักถึงความสำคัญของการเผยแพร่และสืบทอด จึงมีการเปิดสอนและถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนและผู้สนใจมากขึ้น (สัมภาษณ์ วิริยะ สุธุทธิ, ช่างแทงหยวก, 5 มีนาคม 2568) มีการเปิดอบรมตามสถานศึกษา, งานแสดงวัฒนธรรม, และหน่วยงานต่างๆ มีการนำการแทงหยวกไปใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียนต่างๆ เช่น โรงเรียนเซนต์โยเซฟ เพชรบุรีที่มีหลักสูตรอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม หน่วยงานภาครัฐและเอกชนเริ่มให้ความสนใจและสนับสนุนการอนุรักษ์และส่งเสริมการแทงหยวกมากขึ้น มีการจัดอบรม, ทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น อินโฟกราฟิก, วิดีโอ, สร้างเครือข่ายช่าง, และพัฒนาแม่แบบลวดลายการ (สัมภาษณ์

นางสาวลลิตา กลิ่นสว่าง, ข้าราชการครู, 5 มีนาคม 2568) เผยแพร่ความรู้ผ่านช่องทางต่างๆ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับการแทงหยวกมีความสำคัญอย่างยิ่งในการอนุรักษ์ช่องทางที่ใช้ ได้แก่ สื่อออนไลน์ต่างๆ เช่น Facebook, Instagram, YouTube, TikTok รวมถึงสื่อโทรทัศน์และอินเทอร์เน็ตการสร้างวิดีโอเผยแพร่กระบวนการแทงหยวกก็เป็นอีกวิธีที่ช่วยให้ผู้สนใจเข้าถึงความรู้ได้ง่ายขึ้น (สัมภาษณ์ นางสาวพรชนก เรืองโรจน์, ช่างปูนปั้นบ้าน อ.ทองร่วง, 5 มีนาคม 2568) การสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ส่งเสริมจากทุกภาคส่วนเป็นสิ่งสำคัญในการอนุรักษ์ศิลปะการแทงหยวกอย่างจริงจังจึงอาจมีการจัดทำโครงการร่วมกับสถานศึกษาการสร้างเครือข่ายและการมีศูนย์กลาง มีแนวคิดในการสร้างเครือข่ายช่างแทงหยวก (สัมภาษณ์ นายอาคม ยางนอก, นักวิชาการวัฒนธรรม ปฏิบัติการ, 5 มีนาคม 2568) โดยมีหน่วยงานหลัก เช่น วัดในพื้นที่ เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และประสานงาน เพื่อให้มีงานอย่างต่อเนื่องและลดต้นทุน โดยการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ การพัฒนาต่อยอดศิลปะการแทงหยวกให้เกิดมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจผ่านนวัตกรรมและการสร้างสรรค์ก็เป็นอีกแนวทางหนึ่งในการอนุรักษ์ (สัมภาษณ์ นายทรงชัย เมืองพูนผง, ประชาชน, 5 มีนาคม 2568)

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง “กระบวนการสืบสานศิลปกรรมสกุลช่างเพชรบุรีของพระสงฆ์และภาคีศิลปกรรมจังหวัดเพชรบุรี” ผู้วิจัยได้ ศึกษาวิจัยหลักการที่เกี่ยวข้อง แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นต้น โดยหาการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพมีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 20 รูป จึงได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้



จากแผนภาพจะเห็นได้ว่า ในอดีต การถ่ายทอดวิชาความรู้ในการแทงหยวกมักจำกัดอยู่ในกลุ่มช่างแต่ละสกุล หรือจากครูสู่ลูกศิษย์ใกล้ชิด บางครั้งมีการหวงวิชา ทำให้การสืบทอดเป็นไปได้ยาก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีความตระหนักถึงความสำคัญของการเผยแพร่และสืบทอดความรู้มากขึ้น จึงมีการเปิดสอนและอบรมในสถานศึกษาต่างๆ งานแสดงวัฒนธรรม และหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่สนับสนุนการอนุรักษ์ มีการใช้สื่อออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, YouTube, TikTok รวมถึงสื่อโทรทัศน์ในการเผยแพร่องค์ความรู้ นอกจากนี้ ยังมีแนวคิดในการสร้างเครือข่ายช่างแทงหยวก โดยใช้วัดเป็นศูนย์กลาง รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมและการสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจ

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาบริบทสำรวจ สภาพทั่วไป ความรู้ ภูมิปัญญาศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรีการสร้างพื้นที่ศิลปะ จังหวัดเพชรบุรี จากการสร้างพื้นที่ศิลปะ จังหวัดเพชรบุรีพบว่า พื้นที่ศิลปะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในศิลปะ ทำให้เกิดการใช้จ่ายในชุมชนทั้งในส่วนของร้านค้า ร้านอาหาร และที่พัก เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ศิลปะช่วยเพิ่มเสน่ห์และจุดสนใจให้กับจังหวัดเพชรบุรีในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่หลากหลายและยั่งยืนมากขึ้น จึงเป็นการการอนุรักษ์และสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการสร้างพื้นที่ศิลปะมักมีส่วนในการนำเสนอและส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี เช่น งานแทงหยวก งานปูนปั้น และอื่น ๆ อีกทั้งยัง การสร้างพื้นที่สำหรับศิลปินในการแสดงออกและพัฒนาตนเอง พื้นที่ให้ศิลปะเป็นเวทีให้ศิลปินในท้องถิ่นได้แสดงผลงาน สร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน การมีพื้นที่ศิลปะที่น่าสนใจและมีคุณภาพช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในท้องถิ่นในมรดกทางวัฒนธรรมและศักยภาพทางศิลปะของตนเอง เพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โครงการสร้างพื้นที่ศิลปะมักเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบ สร้างสรรค์ และดูแลรักษาพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันโดยรวมแล้ว การสร้างพื้นที่ศิลปะในจังหวัดเพชรบุรีมีศักยภาพในการสร้างประโยชน์ในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การอนุรักษ์วัฒนธรรม และการพัฒนาศักยภาพของศิลปินและชุมชน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรีการอนุรักษ์รูปแบบการแทงหยวกในจังหวัดเพชรบุรีเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก "การแทงหยวก" เป็นศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีมายาวนาน การแทงหยวกเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยความชำนาญ เทคนิค และความเข้าใจในวัสดุ (ต้นกล้วย) อย่างลึกซึ้ง การอนุรักษ์รูปแบบนี้จึงเป็นการรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สั่งสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลาการแทงหยวกต้องใช้ทักษะฝีมือที่ละเอียดอ่อนและประณีต ทั้งการออกแบบ การแกะสลัก และการประกอบชิ้นงาน การอนุรักษ์จึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการสืบทอดทักษะเหล่านี้ไปยังคนรุ่นหลัง โดยถึงเป็นการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรี สะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อ และ

วิถีชีวิตของชาวเพชรบุรี การอนุรักษ์จึงเป็นการดำรงไว้ของท้องถิ่น การมีศิลปะแห่งหยวกที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวเมืองเพชรบุรี และเป็นที่รู้จักในระดับประเทศและนานาชาติ

2. เพื่อศึกษาองค์ความรู้พัฒนากระบวนการส่งเสริมรูปแบบอนุรักษ์การแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรีการอนุรักษ์การแทงหยวกในจังหวัดเพชรบุรีอาจดำเนินการในหลายรูปแบบ เช่น การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรม เพื่อรวมกลุ่มผู้ที่มีความสนใจและเชี่ยวชาญในการแทงหยวก เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และสืบทอดภูมิปัญญา การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสืบทอดทักษะ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ การประชาสัมพันธ์ และการจัดหาพื้นที่ในการแสดงผลงาน และการส่งเสริมการใช้ในชีวิตประจำวันและงานพิธี การสนับสนุนให้มีการนำงานแทงหยวกไปใช้ในงานมงคล งานประเพณี และการตกแต่งสถานที่ต่างๆ การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย พัฒนาผลิตภัณฑ์จากการแทงหยวกให้มีความหลากหลาย และตอบสนองความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปความท้าทายในการอนุรักษ์แม้จะมีความพยายามในการอนุรักษ์ แต่ก็ยังมีความท้าทายบางประการ เช่น การขาดแคลนผู้สืบทอดจำนวนผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการแทงหยวกอาจมีจำนวนลดลงการเปลี่ยนแปลงของค่านิยม โดยค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่อาจไม่ให้ความสำคัญกับศิลปะหัตถกรรมดั้งเดิมเท่าที่ควรและการแข่งขันกับสินค้าสมัยใหม่: สินค้าที่ผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่อาจได้รับความนิยมมากกว่าผลิตภัณฑ์จากการแทงหยวก

3. เพื่อพัฒนาการสร้างพื้นที่ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรีการอนุรักษ์รูปแบบการแทงหยวกในจังหวัดเพชรบุรีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างสรรค์ต่อยอดทางศิลปะ การดำเนินงานอนุรักษ์จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ศิลปะการแทงหยวกยังคงอยู่คู่กับจังหวัดเพชรบุรีสืบไป

การสร้างพื้นที่ศิลปะ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า พื้นที่ศิลปะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้สนใจในศิลปะ ทำให้เกิดการใช้จ่ายในชุมชน ทั้งในส่วนของร้านค้า ร้านอาหาร และที่พัก เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่ศิลปะช่วยเพิ่มเสน่ห์และจุดสนใจให้กับจังหวัดเพชรบุรีในฐานะแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทำให้เกิดการท่องเที่ยวที่หลากหลายและยั่งยืนมากขึ้น จึงเป็นการการอนุรักษ์และสืบสานศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยการสร้าง

พื้นที่ศิลปะมักมีส่วนในการนำเสนอและส่งเสริมศิลปะพื้นบ้านและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรี เช่น งานแหงหยวก งานปูนปั้น และอื่น ๆ อีกทั้งยัง การสร้างพื้นที่สำหรับศิลปินในการแสดงออกและพัฒนาตนเอง พื้นที่ให้ศิลปะเป็นเวทีให้ศิลปินในท้องถิ่นได้แสดงผลงาน สร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความภาคภูมิใจในชุมชน การมีพื้นที่ศิลปะที่น่าสนใจและมีคุณภาพช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในท้องถิ่นในมรดกทางวัฒนธรรมและศักยภาพทางศิลปะของตนเอง เพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน โครงการสร้างพื้นที่ศิลปะมักเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบสร้างสรรค์ และดูแลรักษาพื้นที่ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันโดยรวมแล้ว การสร้างพื้นที่ศิลปะในจังหวัดเพชรบุรีมีศักยภาพในการสร้างประโยชน์ในหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว การอนุรักษ์วัฒนธรรม และการพัฒนาศักยภาพของศิลปินและชุมชน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืนและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดี การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องรูปแบบอนุรักษ์การแหงหยวก จังหวัดเพชรบุรีการอนุรักษ์รูปแบบการแหงหยวกในจังหวัดเพชรบุรีเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจาก “การแหงหยวก” เป็นศิลปะหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีมายาวนาน การแหงหยวกเป็นศาสตร์และศิลป์ที่ต้องอาศัยความชำนาญ เทคนิค และความเข้าใจในวัสดุ (ต้นกล้วย) อย่างลึกซึ้ง การอนุรักษ์รูปแบบนี้จึงเป็นการรักษาองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สั่งสมมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ไม่ให้สูญหายไปตามกาลเวลาการแหงหยวกต้องใช้ทักษะฝีมือที่ละเอียดอ่อนและประณีต ทั้งการออกแบบ การแกะสลัก และการประกอบชิ้นงาน การอนุรักษ์จึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการสืบทอดทักษะเหล่านี้ไปยังคนรุ่นหลัง โดยถึงเป็นการส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของจังหวัดเพชรบุรีสะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อ และวิถีชีวิตของชาวเพชรบุรี การอนุรักษ์จึงเป็นการธำรงไว้ของท้องถิ่น การมีศิลปะแหงหยวกที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้กับชาวเมืองเพชรบุรี และเป็นที่ยู่อักในระดับประเทศและนานาชาติการอนุรักษ์การแหงหยวกในจังหวัดเพชรบุรีอาจดำเนินการในหลายรูปแบบ เช่น การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมเพื่อรวมกลุ่มผู้ที่มีความสนใจและเชี่ยวชาญในการแหงหยวก เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และสืบทอดภูมิปัญญา การจัดอบรมและถ่ายทอดความรู้ การจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเยาวชนและผู้สนใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสืบทอดทักษะ การสนับสนุนจากภาครัฐและเอกชนการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ การประชาสัมพันธ์ และการจัดหาพื้นที่ในการแสดงผลงาน และการส่งเสริมการใช้ในชีวิตประจำวันและงานพิธี สนับสนุนให้มีการนำงานแหง

ทยวกไปใช้ในงานมงคล งานประเพณี และการตกแต่งสถานที่ต่างๆ การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย พัฒนาผลิตภัณฑ์จากการแทงหยวกให้มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปความท้าทายในการอนุรักษ์แม้จะมีความพยายามในการอนุรักษ์ แต่ก็ยังมีความท้าทายบางประการ เช่น การขาดแคลนผู้สืบทอดจำนวนผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการแทงหยวกอาจมีจำนวนลดลงการเปลี่ยนแปลงของค่านิยม โดยค่านิยมของคนรุ่นใหม่ที่อาจไม่ให้ความสำคัญกับศิลปะหัตถกรรมดั้งเดิมเท่าที่ควรและการแข่งขันกับสินค้าสมัยใหม่สินค้าที่ผลิตด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่อาจได้รับความนิยมมากกว่าผลิตภัณฑ์จากการแทงหยวกการอนุรักษ์รูปแบบการแทงหยวกในจังหวัดเพชรบุรีมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างสรรค์ต่อยอดทางศิลปะ การดำเนินงานอนุรักษ์จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ศิลปะการแทงหยวกยังคงอยู่คู่กับจังหวัดเพชรบุรีสืบไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การขับเคลื่อนพื้นที่ศิลปะเกี่ยวกับศูนย์ศิลปะการแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรี จะเกิดขึ้นได้ก็อาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วน ดังนั้น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน สังคม ชุมชนร่วมด้วยช่วยกันในการอนุรักษ์และช่วยผลักดันให้เกิดขึ้นอย่างมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม มั่นคงยั่งยืนถาวร เพราะทุกภาคส่วนถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการสร้างศูนย์ศิลปะการแทงหยวกให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และความต้องการในการที่จะอนุรักษ์อย่างยั่งยืนต่อการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม การกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน และการสร้างสรรค์ต่อยอดทางศิลปะ การดำเนินงานอนุรักษ์จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) การสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและพื้นที่ จัดตั้งศูนย์กลางการเรียนรู้และอนุรักษ์อย่างเป็นทางการ สนับสนุนการจัดตั้ง “ศูนย์ศิลปะการแทงหยวก จังหวัดเพชรบุรี” หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและอนุรักษ์ศิลปะแขนงนี้อย่างเป็นระบบ มีพื้นที่สำหรับจัดแสดงผลงาน จัดอบรม และเป็นแหล่งข้อมูล พัฒนาและปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ พิจารณาการนำผลงานศิลปะการแทงหยวกไปประดับตกแต่งพื้นที่สาธารณะในจังหวัด เช่น สวนสาธารณะ อาคารราชการ หรือสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อสร้างความน่าสนใจและเผยแพร่ศิลปะในวงกว้าง

(2) สนับสนุนการใช้คุ้มวัดเป็นแหล่งเรียนรู้: ส่งเสริมให้คุ้มวัด ที่มีช่างแทงหยวกอาศัยอยู่ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ดั้งเดิม ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้และจัด

กิจกรรมสาธิต การส่งเสริมการเรียนรู้และการถ่ายทอด สนับสนุนหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา สนับสนุนการพัฒนาและขยายหลักสูตรศิลปะการแทงหยวกในโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงมัธยมศึกษา และอาจพิจารณาบรรจุเป็นวิชาเลือกในระดับที่สูงขึ้น

(3) ส่งเสริมการจัดอบรมระยะสั้นและกิจกรรมเชิงปฏิบัติ สนับสนุนการจัดอบรมระยะสั้นสำหรับผู้สนใจทั่วไปอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการจัดกิจกรรมสาธิต Workshop และการมีส่วนร่วมในงานเทศกาล สนับสนุนการถ่ายทอดจากครูช่างสู่รุ่นใหม่จัดหาช่องทางและงบประมาณสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้และทักษะจากครูช่างผู้เชี่ยวชาญไปยังเยาวชนรุ่นใหม่ผ่านโครงการ เช่น การเป็นพี่เลี้ยง การจัดตั้งกลุ่มเยาวชนผู้สนใจ

(4) การส่งเสริมการสร้างสรรค์และการประยุกต์ใช้ สนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานร่วมสมัย ส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์ผลงานการแทงหยวกในรูปแบบที่ทันสมัยและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ของตกแต่งบ้าน ของที่ระลึก หรือผลิตภัณฑ์ จัดประกวดและนิทรรศการ จัดประกวดผลงานศิลปะการแทงหยวกอย่างสม่ำเสมอ และจัดนิทรรศการแสดงผลงานเพื่อเผยแพร่และกระตุ้นการสร้างสรรค์ ส่งเสริมการนำไปใช้ในงานมงคล: สนับสนุนการนำศิลปะการแทงหยวกไปประยุกต์ใช้ในงาน มงคลนอกเหนือจากงานประเพณีดั้งเดิม การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ

(5) สร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน สร้างความร่วมมือระหว่างสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียน ชุมชน และภาคเอกชนในการส่งเสริมและสนับสนุนศิลปะการแทงหยวกส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เชื่อมโยงศิลปะการแทงหยวกเข้ากับการท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อสร้างรายได้และเผยแพร่วัฒนธรรมสนับสนุนการรวมกลุ่มของช่างแทงหยวก สนับสนุนการรวมกลุ่มของช่างแทงหยวกเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

(6) การอนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้จัดทำฐานข้อมูลและเอกสารวิชาการ: สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เทคนิค ลวดลาย และองค์ความรู้เกี่ยวกับการแทงหยวกบันทึกและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น บันทึกและเผยแพร่ภูมิปัญญาของครูช่างผ่านสื่อ เช่น วิดีโอ สารคดี หรือหนังสือ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาและเรียนรู้ และการสนับสนุนด้านงบประมาณจัดสรรงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง: จัดสรรงบประมาณจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนกิจกรรม โครงการ และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะการแทงหยวกอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

(1) การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน: ปรับปรุงหลักสูตรระยะสั้น: พัฒนาหลักสูตรระยะสั้นให้มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่างกัน เช่น หลักสูตรสำหรับผู้เริ่มต้น หลักสูตรสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานแล้ว หรือหลักสูตรเฉพาะทางด้าน

การประยุกต์ใช้ จัดทำสื่อการเรียนการสอน จัดทำสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยและเข้าใจง่าย เช่น วิดีโอสาธิต คู่มือการเรียนรู้ หรือสื่อออนไลน์ เพื่อช่วยในการเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Hands-on เน้นการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Hands-on) เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะอย่างแท้จริง

(2) การสร้างพื้นที่และกิจกรรมจัดตั้งพื้นที่สาธิตและ Workshop จัดตั้งพื้นที่สาธิตถาวรในศูนย์ศิลปะหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปได้ชมการสาธิตสดและมีส่วนร่วมในกิจกรรม Workshop จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างครูช่าง นักเรียน และผู้สนใจ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเครือข่าย

(3) บูรณาการกับงานเทศกาลและกิจกรรมท้องถิ่น นำศิลปะการแทงหยวกไปจัดแสดง และมีส่วนร่วมในงานเทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดการส่งเสริมการสร้างสรรคและการประยุกต์ใช้สนับสนุนการออกแบบลวดลายร่วมสมัย จัดกิจกรรมส่งเสริมการออกแบบลวดลายใหม่ๆ ที่มีความร่วมสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด สนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สนับสนุนการนำลวดลายการแทงหยวกไปประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ของท้องถิ่น เช่น จัดทำเป็นของที่ระลึก ของตกแต่งบ้านหรือสินค้าแฟชั่นสร้างช่องทางการจำหน่าย สนับสนุนการสร้างช่องทางการจำหน่ายผลงานศิลปะและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการแทงหยวก ทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์

(4) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริม: สนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะการแทงหยวกในชุมชน เพื่อเป็นศูนย์กลางในการแลกเปลี่ยนความรู้และจัดกิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของช่างสร้างเวทีและโอกาสให้ช่างแทงหยวกได้พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างความร่วมมือกันสนับสนุนการสร้างแบรนด์สนับสนุนการสร้างแบรนด์ให้กับศิลปะการแทงหยวกของจังหวัดเพชรบุรี เพื่อสร้างการรับรู้และความน่าเชื่อถือ

(5) การอนุรักษ์และพัฒนาองค์ความรู้จัดทำทะเบียนครูช่าง จัดทำทะเบียนรายชื่อครูช่างผู้มีความรู้ความสามารถ เพื่อเป็นข้อมูลในการติดต่อและสนับสนุนรวบรวมและจัดเก็บข้อมูล: รวบรวมและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เทคนิค ลวดลาย และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการแทงหยวกอย่างเป็นระบบ

(6) สร้างแหล่งข้อมูลออนไลน์ จัดทำเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะการแทงหยวก และเป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชักถามเกี่ยวกับการแทงหยวกให้มากกว่าเดิม

(7) การสร้างความร่วมมือกับภาคส่วน เช่น ภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม ชุมชน วัด บ้าน โรงเรียน สร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาร่วมมือภาคีเครือข่ายกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะการแทงหยวก และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตร สร้างความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนกิจกรรม การจัดจำหน่ายผลงาน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์สร้างร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ในการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณ และการดำเนินงานตามนโยบาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

(1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้ศิลปะการแทงหยวกในยุคปัจจุบันอย่างสร้างสรรค์และหลากหลายมากขึ้น รวมถึงการนำไปใช้ในผลิตภัณฑ์ต่างๆ หรือในงานศิลปะร่วมสมัย ในปัจจุบันอย่างไร

(2) ในการวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาการสืบทอดและปัจจัยที่ส่งผลต่อการสืบทอด ทำการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการและปัจจัยที่ส่งผลต่อการสืบทอดศิลปะการแทงหยวก จากรุ่นสู่รุ่น รวมถึงอุปสรรคและแนวทางการแก้ไข

(3) ในการวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวศึกษามลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะการแทงหยวก ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ และแนวทางการจัดการ เทคนิค กลยุทธ์ หรือยุทธศาสตร์ใด ที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในปัจจุบัน

(4) ในการวิจัยครั้งต่อไป ศึกษาถึงการคงอยู่และการพัฒนาแบบยั่งยืนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ และส่งเสริมศิลปะการแทงหยวก ที่เหมาะสมกับการนำมาใช้ในยุคโลกาภิวัตน์

เอกสารอ้างอิง

- ปิ่นรัชฎ์ กาญจนะขิทธิ. (2552). *การอนุรักษ์มรดกสถาปัตยกรรมและชุมชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนนท์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา และคณะ. (2546). *การศึกษาศิลปกรรมแบบประเพณีในจังหวัด เพชรบุรี*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภัย นาคคง. (2533). *ความรู้เบื้องต้นวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: ท.วัฒนาการพิมพ์.
- จรัสศรี สุขสุจริต. (2559). *ศิลปะการแทงหยวกในงานบุญของชาวภาคกลาง*. กรุงเทพฯ: ศิลปวัฒนธรรม.
- ธนวัฒน์ สินรัชตานันท์. (2562). พื้นที่ศิลปะและการมีส่วนร่วมของชุมชน. *วารสารวิจัยศิลปะ และวัฒนธรรม*, 10(2), 45-60.

- ประเวศ วะสี. (2542). *ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยในบริบทสังคมเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ภัทรวดี ทิพย์ลัดดา. (2561). แง่พหุ: ศิลปะพื้นบ้านกับความเชื่อของชาวไทย. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 13(1), 77-92.
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี. (2564). รายงานผลการดำเนินงานส่งเสริมศิลปะพื้นบ้าน *แห่พหุ*. เพชรบุรี: กระทรวงวัฒนธรรม.
- สุนีย์ สันธูเดชะ. (2560). พหุทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*, 5(1), 1-12.
- วิริยะ สุสุทธิ. (5 มีนาคม 2568). *ช่างแห่พหุ*. (พระครูวัชรสุวรรณาทร, สัมภาษณ์)
- ลลิตา กลิ่นสว่าง. (5 มีนาคม 2568). *ช่างราชการครุ*. (พระสุชินนะ อนินฺชุต, สัมภาษณ์).
- น.ส.พรชนก เรืองโรจน์. (5 มีนาคม 2568). *ช่างปูนปั้นบ้าน อ.ทองร่วง*. (พระสุชินนะ อนินฺชุต, สัมภาษณ์).
- อาคม ยางนอก. (5 มีนาคม 2568). *นักวิชาการวัฒนธรรม ปฏิบัติการ*. (พระวรพงศ์ ฌมวีส, สัมภาษณ์).
- ทรงชัย เมืองพูนผง. (5 มีนาคม 2568). *ประชาชน*. (พระวรพงศ์ ฌมวีส, สัมภาษณ์).
- Throsby, D. (2001). *Economics and Culture*. Cambridge: Cambridge University Press.
- UNESCO. (2003). *Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage*. Paris: UNESCO.